

Zondag 29 december 1918 – enige editie

Nederland en België.

Uit Brussel wordt ons geseind:

We hebben een onderhoud gehad met een vooraanstaande persoonlijkheid, die op de hoogte der Nederlands-Belgische vraagstukken is, en hebben hem naar zijn oordeel over de toestand gevraagd. Hij antwoordde: in de houding der Belgische regering rechtvaardigt niets de in Nederland kunstmatig op touw gezette beroering ten aanzien van het zogenaamde Belgische annexionisme. De kwestie is op het volgende terug te brengen. De gebeurtenissen stellen opnieuw alle problemen op de voorgrond, welke met de verdragen van 1839 verbonden zijn. Er zijn dus tussen Nederland en België vraagstukken te bespreken, doch dit moet op vriendschappelijke wijze geschieden en met de wil om, hetgeen zeer goed mogelijk is, tot bevredigende oplossingen voor de beide landen te geraken. Dit ligt stellig in het voornemen der Belgische regering.

Het bestuur van Groep Nederland van het Algemeen Nederlands Verbond zendt ons een tot de "landgenoten" gerichte verklaring omtrent "het uur van ons Nederlands volksbestaan", waarbij onder meer wordt gezegd, dat wij hartelijk waarderen de afkeuring in België zelf van het annexionistisch drijven, bovenal door onze Vlaamse stamverwanten, met wie wij ons, in dit gemeenschappelijk gevaar, te sterker één voelen.

"We vergeten niet – zo lezen we verder – dat België geleden heeft, noch onze voornemens om, in vriendschappelijke samenwerking met deze burens, hen en ons te helpen aan een te sneller overwinning van de oorlogsellende. We blijven, waait de storm vol bedreiging tegen ons over, nog steeds tot zulk een samenwerking bereid. We hebben

vertrouwen in het tot stand komen van een hogere wereldorganisatie, die de wrijvingen der volkeren onderling zoveel mogelijk moet voorkomen of wegnemen, en in het licht van deze hogere samenwerking der volkeren beschouwen wij het schijnbaar belangengeschil tussen ons en de Belgen als van zo ondergeschikte betekenis, dat vriendschappelijk overleg dit gemakkelijk zal kunnen uitwissen.

"Maar terwijl wij aldus ons blijven stellen op dit standpunt, dat wij in de toekomst niet anders wensen dan vriendschappelijke samenwerking met het Belgische volk en zijn regering, en bij het uitspreken, dat ons dit te gemakkelijker zal vallen, naarmate de Vlamingen in hun eigen land het meest volledig recht zal zijn te beurt gevallen, blijft onze houding ten aanzien van de gehoorde bedreiging een onverbidde handhaven van ons onaantastbaar recht op ongescheidenheid, en voor onze bedreigde landgenoten op verzekering van hun naar Nederlandse staatspersoonlijkheid.

"Dat recht dient, zolang het kan, gehandhaafd te worden door middel van het betogende woord".

Tegen de Belgische inlijvingsplannen.

De koningin heeft telegrammen van hulde en trouw ontvangen van de rederijderskamer Oefening en Vermaak onder de zinspreuk luctor et emergo te Oostburg; de rooms katholieke kiesvereniging van Oostburg, en de raad van Wijlre.

De verwoestingen in België.

Berlijn, 28 december. Het Wolff bureau heeft van goed ingelichte zijde een mededeling ontvangen over de omvang van de verwoesting van particuliere en openbare eigendommen in België. Volgens de statistieken zijn er, afgezien van het gevechtsterrein in West-

Vlaanderen, bij de doormars van de Duitse troepen en bij gevechten met Belgen, Fransen en Engelsen in de herfst van 1914 op Belgische bodem totaal 21.000 gebouwen verwoest. Daartegenover staat dat de Russen in Oost Pruisen destijds 24 steden, 600 dorpen en 330 landgoederen met 30.000 gebouwen hebben vernield.

In West-Vlaanderen is bij de vierjarige onafgebroken strijd een lange strook land van Nieuwpoort tot Ieper verwoest. Ons geschut was helaas gedwongen de schone stad Ieper onder een vernietigingsvuur te nemen, nadat de Engelsen haar niet slechts tot een steunpunt op het front, doch ook tot een uitvalspoor voor de grote veldslagen in Vlaanderen hadden gemaakt.

De mededeling somt vervolgens de plaatsen op, welke door de granaten der geallieerden in puin zijn gelegd.

Uit België.

Brussel, 28 december. De minister van buitenlandse zaken, Paul Hijmans, heeft te Parijs vertoefd, waar hij een onderhoud met Clemenceau heeft gehad en door president Wilson is ontvangen.

De koning heeft besloten dit jaar op nieuwjaarsdag geen receptie te houden.

Het herstel van België.

Onze Brusselse correspondent seint:

De eerste minister Delacroix en de minister van koloniën Franck zijn naar Londen vertrokken om zich met de Engelse regering te verstaan ten aanzien van de regeling van kredietverlening aan België, ten einde de industriële en commerciële betrekkingen met Engeland te bevorderen.

Zoeven uit Gent teruggekeerd ...

Ik ben terug uit België. Ik heb een achttal dagen in de stad der Artevelden doorgebracht. Het is een grote ontgoocheling geweest. Onder vele opzichten. Laat mij daar wat van vertellen.

Van Zelzate uit ging het per rijtuig naar Gent, 2 ½ uur rijden over Ertvelde, Kluizen, Wippelgem, Langerbrugge. Prijs 75 frank. Vóór de oorlog reed men naar Zelzate voor ... 10 frank. Al dadelijk bij aankomst te Zelzate ziet en voelt men, dat men in het gemartelde België is. Te Sas van Gent was nog alles geordend, proper, net; te Zelzate valt allereerst op, het station, dat wel een verlaten paardenstal lijkt, en niet zodra is men buiten het gebouwtje of daar zijn reeds de bewijzen van de oorlogsellende: stukgeschoten huizen, puin in alle straten, kogelgaten in iedere muur. Zelzate is in het vuur geweest en draagt er menigvuldige sporen van. Buiten de stad is er weinig dat de aandacht trekt, weinig dat aan oorlog doet denken. De velden liggen rusten in de winterslaap en hier en daar ziet men nog een landbouwer aan het werk. De bomen en de weg zijn echter allen in de schors gemerkt, zeker het teken der veroordeling. Te Ertvelde ziet men meer. Behalve stukgeschoten woningen ook opzettelijke vernielingen. De rails van de spoorweg en van de tramlijnen zijn van 100 tot 100 meter opgeblazen en de verwrongen ijzeren staven hangen boven de diepe kuilen. Alle overgangen en bruggen, ook over de smalste beekjes, gingen de lucht in. Even verder ziet men het eerste mitrailleursnest in gewapend beton en tot Evergem toe zijn die kleine vestingen langs de steenweg te ontwaren. Sommige ervan zijn beschilderd om de vliegers te misleiden. Ze zijn zo sterk, met diepe, soms onderaardse gangen dat men wel kan spreken van bijna oninneembare blokken.

Te Evergem-Wippelgem is erg gevochten en liggen vele huizen in puin. Hier en daar is men reeds aan het opbouwen of stopt men de

gaten. Ruiten zijn vervangen door planken of pakgoed. Te Langerbrugge, aan het kanaal Gent-Terneuzen heeft men ook erg huisgehouden. Van hier af loopt de weg langs het kanaal over bulten en putten, modder en water. De aanblik over het kanaal is treurig. De grote monumentale brug hangt in het water en is onherstelbaar. Tot aan de buitenwijken van Gent is het alles vernieling en verwoesting wat het oog te aanschouwen krijgt, niet alleen alle bruggen werden opgeblazen, doch het kanaal ligt vol met gezonken boten en lichters. Zelfs de baggerboten heeft men doen zinken!

Met ontroering zien wij in de verte de fiere Gentse torens: Sint-Baafs, het Belfort, Sint-Pieter. Ons hart klopt onstuimiger naarmate wij de geboortestad naderen. We zwijgen beiden.

De Meulestedebrug, waarover wij dachten de stad binnen te rijden, ligt eveneens gesprongen en dwars in het water, waardoor wij langs een grote omweg in de stad komen. Het is donker geworden, geen lantaarns werpen hun vriendelijk licht langs de straten, het paard struikelt van tijd tot tijd en het rijtuig bonst verder over de slechte wegen. We hebben onze familie in welstand weergezien en dat stemt ons dankbaar, doch er is over ons gekomen een gevoel van onverklaarbare droefenis, de bekenden die wij die eerste avond zagen, zijn allen fel veranderd, ze dragen op het gelaat de sporen der jarenlange ontberingen, ze zien er oud en enigszins vervallen uit.

We hebben de volgende dagen Gent bezocht en aldoor heeft ons hart gebloed. Gent is niet meer wat het vroeger was. Het is een vervallen stad, die weent uit duizend ogen. Die vriendelijk lachende straten van voorheen, met goed onderhouden gevels, waar alles blonk, het zijn vuile onooglijke wegen geworden. Geen borsteltje verf is er die vier jaar aangebracht. De gesprongen ruiten – en God weet hoeveel er zijn! konden slechts worden vervangen door allerlei rommel, papier, hout, karton; de wegen liggen vol kuilen en bulten, en zijn erg

modderig. De voorbijrijdende wagens en auto's hebben lange modderkladden op de muren geworpen en het is alsof men zich de moeite niet heeft getroost ze weg te schuren. De trams zijn onooglijk en men rookt erin, hoewel het bordje: roken verboden er nog steeds is blijven prijken. Het volk draagt op zijn kleding de sporen der lange bezetting en de winkels, bijzonderlijk de kledingmagazijnen, zijn zo goed als leeg.

Rond het Sint-Pietersstation is er erg veel verwoest. Niet alleen het station zelf doch vele huizen in de nabijheid zijn zeer gehavend en nog steeds hoort men hevige ontploffingsknallen; het zijn mijnen die men thans nog ontdekt. De genie is reeds druk bezig aan het opruimingswerk rond het station. De viaduct van de Kortrijkse Steenweg, die opgeblazen is, wordt reeds weer herbouwd teneinde de verbinding Brussel-Brugge in de kortst mogelijke tijd te herstellen, ook de huizen waarin de Duitsers vier jaar lang hebben genesteld zijn er zeer erg aan toe. Sommigen lijken wel veestallen. Ik zag het huis van middelgrote handelaars op de Kortrijkse Steenweg. Men noemde het een der mooiste huizen der stad. Het is om erbij te huilen! We kunnen voor wat ons betreft, nog gelukkig zijn met onze woning. Wel hadden er 12 tot 14 Duitsers en Rode Kruisdametjes hun intrek in genomen, doch ze hebben niet stelselmatig vernield zoals elders. Alles draagt de stempel van grote zorgeloosheid, veel is er versleten, bedorven door het water, de oneerbiedige behandeling enzovoort, doch de dokter en de pastoor, die het huis met de Rode Kruiszusters betrokken, schijnen toch niet geduld te hebben, dat er geplunderd of stuk gesmeten werd.

En dan het volk! Ons mooi, stoer, krachtig Gents volk! Ik herkende mijn Gents volk niet meer! Er hangt een soort apathie, lankmoedigheid, onverschilligheid over de mensen. Niemand werkt, allen slenteren rond: het zijn de soldaten, die van de IJzer zijn gekomen, die met ploegen optrekken, gewapend met bijlen en

houwelen om alles op te ruimen, spoorwegen te herstellen enzovoort, en de bevolking staat te kijken! Ze lijkt het werken ontwend. Men vraagt zich af hoe dat alles weer moet terechtkomen.

Maar wat mij meest heeft gepijnigd, dat is de grote verandering, die ik bij het Gentse volk moest vaststellen op het gebied der taal. Gent is waard genoemd worden de stad der furies. Eerst vierde de Duitse furie er hoogtij, daarna kwam de activistische furie en als reactie op deze laatste beleeft men er thans een franskiljonse furie. Vlaams hoort men alleen nog spreken door de eenvoudige werkersbevolking. Al de rest spreekt Frans, al is het nog een taaltje waar het befaamde Beulemans beschaafd bij klinkt. De mensen willen van geen Vlaams meer horen. Wie Vlaams spreekt wordt loens aangekeken en we hoorden verschillende malen de bemerking uiten: – want we spraken samen beschaafd Nederlands – Ce sont des Hollandais!, on entend bien ça! – Een enkele maal ging het: Le Hollandais, c'est quand même beau, n'est-ce pas?

Die anti Vlaamsheid of liever die Fransdolheid is de reactie op het activisme. We hebben hier in Holland nooit kunnen denken dat het activisme zoveel kwaad zou hebben berokkend, doch wanneer men te Gent hoort vertellen wat al fratsen, hatelijkheden, onrechtvaardigheden er door die "vaderlanders" zijn uitgehaald, hoezeer ze de bevolking hebben getergd, achtervolgd, verdacht en belasterd, hoe ze de mensen hebben doen lijden op duizend verschillende manieren, dan kunnen wij ons niet weerhouden nog eens onze grondige afkeer uit te spreken en voelen ons blij, dat wij het activistisch gedoe aldoor openlijk hebben bekampt.

Dat het activisme door de franskiljons tegen de Vlamingen wordt uitgespeeld, dat zal dan ook niemand verwonderen. De franskiljonse bladen "Flandre Liberale", "Journal de Gand" en "Bien Public" zorgen ervoor dat al de Vlamingen als activisten worden voorgesteld en ze

gaan aan het profeteren zoals nooit tevoren. Nochtans dient niet gewanhoopt te worden, want hier ook moet onvermijdelijk een reactie komen. Laat ons hopen dat het geen bloedige furie zal zijn!

De IJzersoldaten zijn op en top Vlaamsgezind en ze spreken zich uit met een beslistheid, die bewondering afdwingt en deugd doet aan het hart. Het leger is Vlaams, door en door Vlaams, althans wat de soldaten betreft, en men begrijpt welke kolossale invloed van die mannen kan uitgaan. Zij zijn het, die Vlaanderen zullen redden. Zij hebben geleden en gestreden, zij offerden hun bloed voor het vaderland, zij zullen hun volk achter zich hebben.

Ook mannen als Alfons Sevens, de koppige Vlaming, die 3 ½ jaar in Duitse gevangenschap doorbracht, zijn hoekstenen der Vlaamse beweging. Sevens heeft onmiddellijk bij zijn terugkeer zijn blad de Witte Kaproen doen verschijnen en al dadelijk nagels met koppen geslagen. De franskiljons zullen met hem moeten afrekenen. Naast hem staan de Vlaamse IJzerjongens met hun dagblad Ons Vaderland. Uit Brussel komen thans ook regelmatig De Standaard, het blad van van Cauwelaert en Het Laatste Nieuws van Julius Hoste.

In het verfranste Gent viert dus het franskiljonisme voor het ogenblik hoogtij en het voelt zich gesteund door de Brusselse franskiljonse pers benevens door de Fransen. Alle Parijse bladen komen met verbijsterende snelheid naar Gent en ze worden druk rondgevent. Ook de Nieuwe Rotterdamse Courant wordt er echter gelezen, doch het nieuws dat ze brengt komt te laat om nog nieuw te zijn. Ik kon de donderdagochtend alleen het zondagochtendblad bekomen. Het spreekt vanzelf, dat de verkoop er onder moet lijden. Dat de Parijse bladen dezelfde dag van hun verschijnen kunnen worden verkocht, dat is wel het beste staaltje van favoritisme, dat men kan aanhalen.

De onzin, die ik te Gent heb horen uitkramen over Nederland, gaat alle gedachten te boven. Doch er is de Gentenaars veel te vergeven. Ze zijn overprikkeld door een jarenlange dwingelandij: ze zijn eenzijdig en verkeerdelijk ingelicht door de franskiljonse pers en als men daarbij voegt dat zij gedurende vier jaar afgesneden zijn geweest van alle verbinding, dat ze hebben geleefd als kluizenaars, terwijl de Brusselaars en de Antwerpenaars bijvoorbeeld toch regelmatig kranten uit Holland kregen of zich schriftelijk in betrekking konden stellen met familie en vrienden, iets dat in het etappegebied, dat de beide Vlaanderen omvatte, totaal onmogelijk was, dan zullen toestanden als hierboven geschetst geen al te grote verwondering kunnen baren.

Intussen moeten wij afwachten tot de franskiljonse furie uitgewoed is en de voorlichting aangaande Nederland, door de Vlaamse bladen geschied is. Die voorlichting is volop aan de gang en de redacteurs van Vlaamse bladen die ik bezocht om die zaak te bespreken zullen het nodige doen om alle valse voorstellingen recht te zetten en te verhinderen dat de franskiljons hun misdadig opzet, een kloof te graven tussen Nederland en Vlaanderen, uitvoeren. De Gentenaars zullen ongetwijfeld spoedig tot inkeer komen en al het onbillijke van hun houding tegenover het broedervolk betreuren.

Emiel Hullebroeck